

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ la proiectul de lege privind acțiunile climatice (nr.75 din 07.03.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat în titlu, în conformitate cu prevederile art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și expune următoarele considerente.

Observații generale

1. Proiectul de lege este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvern, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Prin natura relațiilor sociale reglementate, inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice, adoptarea cărora ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel în concordanță cu art.66 și art.72 din Constituție.

3. Potrivit Notei informative, scopul proiectului de lege constă în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), stabilizarea concentrațiilor de GES în atmosferă la un nivel care să împiedice orice perturbare antropică periculoasă a sistemului climatic, armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene (specificate în clauza de armonizare), protecția sănătății și bunăstării umane împotriva riscurilor legate de climă, conservarea biodiversității și consolidarea serviciilor ecosistemice. De asemenea, prin proiectul de lege se prevede stabilirea acțiunilor obligatorii la nivel național pentru a permite atingerea obiectivului de realizare a neutralității climatice până în anul 2050, sporind realizarea progreselor în materie de creștere a capacității de adaptare la schimbările climatice.

4. Elaborarea și promovarea proiectului național este importantă în contextul realizării obligațiilor Republicii Moldova ce rezulta din Anexa XII la Capitolul 17 "Politici climatice" din Titlul IV al Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană.

Observații de ordin juridic și tehnico-legislativ

1. La **art.2, alin.(1)** necesită a fi revizuit în sensul concretizării actelor aprobate de Guvern.

1.1 La **alin.(2)**, cuvântul „Normele” se va substitui cu cuvântul „Normativele”, fiind astfel în corespundere cu art.3 alin.(1) din Legea nr.43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră, la care se face trimitere.

2. La **art.3**, se va exclude numerotarea alineatului (1), iar la lit.c) pentru a fi în conformitate cu art.54 alin.(1) lit.j) care prevede că, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire, se va descifra abrevierea „GES”.

Obiecție valabilă și pentru art.18 lit.j) referitor la abrevierea „CONUSC”, art.28 alin.(1) lit.e) abrevierea „Ghidurile IPCC”.

3. La **art.4**, la noțiunea „*absorbant sau reținere prin sechestru*” se va revizui cuvântul „*absorbant*”, deoarece noțiunea definește un proces, iar cuvântul „absorbant” semnifică un material/element.

3.1 La noțiunea „*contribuțiile naționale determinate*” este necesar a fi indicate: denumirea documentului ce urmează a fi elaborat, consultat și aprobat și organul/autoritatea care îl va aproba, mai ales că în textul proiectului de lege nu se regăsește organul/autoritatea cu astfel de atribuție.

3.2 La noțiunea „*gaze cu efect de seră*” se va revizui sintagma „*bioxidul de carbon*” în corelare cu noțiunea „*echivalentul dioxidului de carbon*”, care utilizează sintagma „dioxid de carbon”, în scopul unificării terminologiei utilizate.

3.3 La noțiunea „*instalație*”, menționăm că definiția acesteia nu corespunde noțiunii stabilite în Directiva 2003/87/CE. Observăm că, în redacția proiectului de lege este utilizat textul „care pot genera emisii și poluare”, iar Directiva utilizează textul „care ar putea avea efecte asupra emisiilor și a poluării”, ceea ce ar avea un efect juridic diferit. În acest context, sugerăm revizuirea noțiunii vizate.

3.4 Noțiunea „*operator de aeronavă*” necesită a fi revizuită în corelare cu prevederile Codului aerian nr.301/2017, care utilizează noțiunea de „operator aerian”.

3.5 Noțiunea „*Planul național integrat privind energia și clima*” este deja reglementată în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, iar potrivit art.55 din Legea nr.100/2017, în cazul în care proiectul actului normativ cuprinde prevederi ce se regăsesc în alte acte normative în vigoare, se face trimitere expresă la actul normativ care le conține. În cazul în care se intenționează a fi păstrată noțiunea vizată în textul proiectului de lege, este necesar a se concretiza actul normativ care conține prevederile la care se face trimitere.

3.6 La noțiunea „*prognoze*”, urmează a fi argumentat termenul „4 ani viitori” dat fiind faptul că noțiunea preluată din Regulamentul (UE) 2018/1999 după cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2023/857 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 aprilie 2023, prevede termenul de „6 ani viitori”.

3.7 La noțiunea „*raport de verificare*” analizată în corelare cu noțiunea „*verificator*”, observăm o neconcordanță referitor la modul de „acreditare a verficatorului”. Astfel, în noțiunea „raport de verificare” este prevăzut că verficatorul este acreditat în conformitate cu standardele de reducere a emisiilor, iar noțiunea „verificator” stabilește că acesta este acreditat în conformitate cu prevederile Legii nr.235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității.

3.8 La noțiunea „*vulnerabilitate*”, se va revizui sintagma „evenimentelor meteorologice extreme” în corelare cu noțiunea „capacitatea de adaptare”, care utilizează sintagma „fenomenele meteorologice extreme”, în scopul uniformizării terminologiei utilizate.

4. La **art.5**, menționăm că principiile stabilite la literele a) și c) sunt prevăzute la art.1 drept obiect și scop al legii, de aceea sugerăm excluderea acestora din conținutul acestui articol.

5. La **art.6 lit.b)**, urmează a fi exclus textul „(în continuare - MAFC)”, deoarece acesta este deja stabilit în art.4 la noțiunea „mecanismul de ajustare la frontieră a carbonului”.

6. La **art.7**, cu referire la modalitatea de constituire a Comisiei naționale privind schimbările climatice, observăm că proiectul conține informații lacunare și nu oferă claritate la acest subiect. Din acest considerent sugerăm, completarea proiectului de lege în sensul clarificării și detalierii modalității de constituire și a numărului de membri.

6.1 La alin.(1) se va revizui din punct de vedere redacțional textul „*facilitării integrării considerentelor*”, în scopul concretizării „considerentelor” emise aprobate de careva organ.

6.2 La alin.(3), nu este clar ce urmează a fi aprobat de către Guvern. În cazul în care se are în vedere componența Comisiei naționale privind schimbările climatice, atunci cuvintele „aprobată de către Guvern” se vor substitui cu cuvintele „componența căreia este aprobată de Guvern

7. La **art.8**, lit.a) sugerăm a fi revizuită în coroborare cu art.6 lit.a), astfel încât actele elaborate de Ministerul Mediului să fie identice cu cele aprobate de Guvern.

7.1 La lit.c), pentru un spor de precizie normativă, se va exclude cuvântul „*relevante*” ca fiind de prisos și se va indica expres domeniul tratatelor la care se face referire.

7.2 Lit.e) prevede că Ministerul Mediului cooperează cu autoritățile administrației publice centrale și locale prin schimb reciproc de informații și date *în procesul de elaborare* sau actualizare a Planului Național Integrat privind Energia și Clima. Din această normă reiese că una din atribuțiile Ministerului Mediului constă în elaborarea PNIEC. Atragem atenția că, potrivit art.7² alin.(2) din Legea nr.174/2017, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu elaborează Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, iar în conformitate cu alineatele (5) și (7) al aceluiași articol, organul central de specialitate în domeniul energiei, *la etapa elaborării PNIEC-ului*, colaborează cu instituțiile competente din statele părți ale Comunității Energetice, precum și din statele membre ale Uniunii Europene, iar alin.(7) prevede că, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și organul central de specialitate în domeniul energiei colaborează în vederea elaborării documentelor de politici prevăzute la alin.(1) - (Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung) și alin.(3) - (Planul național integrat privind energia și clima), precum și a evaluărilor de impact asupra mediului, conform competențelor. Dat fiind faptul că, proiectul de lege în privința atribuției de elaborare a PNIEC face referire doar la Ministerul Mediului, considerăm că această abordare duce în eroare privitor la atribuțiile organelor responsabile. Din aceste considerente, urmează a fi

reexamine atribuțiile Ministerului Mediului stabilite la art.8 și atribuțiile Ministerului Energiei (art.9), în scopul determinării organului responsabil de aprobarea PNIEC și concretizarea procedurii de colaborare.

7.3 La lit.e), textul „(în continuare - PNIEC)” se va exclude, deoarece abrevierea dată este utilizată la definirea noțiunii vizate la art.4 din proiectul de lege.

8. La **art.11 lit.c)**, referitor la atribuția Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării *de colaborare* cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare și actualizare a CND, SDER -TL, a PNIEC-ului și inventarului național al emisiilor de GES, este de observat că art.8 lit.e) prevede că Ministerul Mediului „*cooperează* cu autoritățile administrației publice centrale și locale prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare sau actualizare a CND, a PNIEC, SDER-TL, a documentelor de politici de adaptare la schimbările climatice și a inventarului național al GES, precum și la monitorizarea și raportarea implementării acestora”. În acest sens, este necesar a fi revăzută terminologia utilizată.

Obiecție valabilă și pentru art.13 lit.j), art.14 lit.d), art.16 lit.g).

9. La **art.12 lit.d)**, este utilizată sintagma „*emisiile de CO₂*”, iar în textul proiectului de lege se utilizează sintagma „*emisiile de dioxid de carbon*”, motiv pentru care sugerăm revizuirea sintagmelor vizate, în scopul determinării asupra unei noțiuni unice pentru tot cuprinsul proiectului de lege.

10. **Art.16** prevede că atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne sunt exercitate prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență. Referitor la lit.a), menționăm că și lit. b) prevede drept atribuție a organului vizat participarea la elaborarea politicii de stat în domeniul protecției populației și elaborarea actelor normative ce țin de asigurarea protecției populației. În acest sens, atenționăm că aceste atribuții nu sunt specifice Inspectoratului și nu se regăsesc în articolele 8 și 12 din Legea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr.93/2007.

11. La **art.18 lit.e)**, formularea acesteia este expusă într-o formă ambiguă, în ce privește textul „*depus prin intermediul acestuia*”, nefiind clar la ce se referă.

11.1 La lit.g), privind atribuția Agenției de Mediu de a elabora sau actualiza CND-urile, menționăm că art.8 lit.e) și art.30 alin.(1) prevăd că această atribuție este a Ministerului Mediului. În acest sens, se va revizui norma vizată pentru a stabili autoritatea responsabilă de elaborarea și actualizarea CND-urilor.

12. La **art.19 lit.b)**, dat fiind faptul că în conținutul proiectului sunt denumite toate organele, autoritățile care cad sub incidența legii, considerăm oportun a fi denumită și instituția responsabilă de monitorizarea calității mediului.

Obiecție valabilă și pentru art.23.

12.1 La lit.c), pentru precizie normativă, se va concretiza actul în baza căruia Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova va institui schema de compensare și de reducere a emisiilor de carbon provenite din domeniul aviației. În acest sens, observăm că la lit.f) se face referire la Regulamentul privind instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru *aviația internațională*, însă nu este clar dacă schema de compensare și de reducere a emisiilor de carbon provenite din domeniul aviației cade sub incidența acestui regulament.

13. La **art.24 lit.d)**, se va revizui denumirea Planului de Monitorizare a emisiilor de GES în corelare cu art.12 lit.g) care face referire la Planul de Monitorizare.

14. La **art.25**, atribuția prevăzută la lit.a) poartă un caracter declarativ, deoarece nu este mecanismul de asigurare a executării acesteia.

15. La **art.26 alin.(1)**, pentru rigoarea exprimării, lit.d) necesită a fi revizuită din punct de vedere redacțional.

15.1 La lit.g), se va descifra abrevierea PA.

15.2 La alin.(3), considerăm că norma nu este expusă cu claritate referitor la informația sau datele care urmează a fi înregistrate, monitorizate și raportate de către operatorii care desfășoară activități în domeniile de aplicare ale legii, de aceea în scopul excluderii neclarităților din practică, sugerăm completarea alin.(3) în acest sens.

16. La **art.28 alin.(4)**, privind „Metodologia de calculare”, pentru claritatea stilului normativ, sugerăm a se concretiza denumirea metodologiei, iar în cazul în care se face referire la metodologia reglementată la alin.(3), se va face trimitere la acest alineat.

17. La **art.29**, alin.(1) analizat în coroborare cu noțiunea de „planificare națională a adaptării (PNA)” necesită unele concretizări exprese privind procedura de elaborare și organul responsabil de elaborarea și aprobarea PNA. În acest context, menționăm că proiectul de lege nu stabilește modalitatea de elaborare și aprobare a PNA, precum și capitolul II nu reglementează nici o autoritate căreia îi sunt specifice atribuțiile menționate, și care este responsabilă de aprobarea PNA.

18. La **art.30** pentru înlăturarea omisiunilor tehnice și posibilelor neconcordanțe, considerăm oportun a fi stabilit organul/autoritatea responsabilă de aprobarea CND.

19. La **art.32 alin.(3)**, termenul „*criterii raționale*” poate genera interpretări și tălmăciri eronate, deoarece nu corespunde condițiilor de precizie și concizie.

19.1 La **lit.c)**, pentru a exclude orice echivoc, sintagma „*soluțiilor bazate pe capacitățile naturii*” necesită a fi revizuită în corelare cu noțiunea „*soluții bazate pe natură*” stabilită al art.4 din proiectul de lege.

20. La **art.33, alin.(4)** constituie o dublare a conținutului alin.(6) din art.32, de aceea sugerăm excluderea acestui alineat.

21. La **art.35, alin.(1)** stabilește că autoritățile administrației publice locale elaborează și implementează Planuri de acțiuni sustenabile pentru energie și climă, atragem atenția că art.25 din proiectul de lege prevede că „*autoritatea administrației publice locale de nivelul al doilea elaborează Planul de Acțiuni Durabile pentru Energie și Climă*”, iar printre atribuțiile autorităților publice locale nu se regăsește elaborarea PASEC.

21.1 **Alin.(2)**, poate genera interpretări și tălmăciri eronate privind determinarea „unităților administrativ-teritoriale, în special cele cu un număr mic sau mijlociu de populație”, astfel, pentru claritatea stilului normativ, sugerăm a se concretiza criteriile care stabilesc numărul mic sau mijlociu de populație.

22. La **art.36**, alin.(1) prevede că „Agenția de Mediu elaborează prognozele naționale pentru emisiile antropice de GES”, însă art.18 nu prevede o astfel de

atribuție specifică Agenției de Mediu, de aceea considerăm oportun completarea art.18 cu prevederi în acest sens.

22.1 Conținutul alin.(2) necesită a fi revizuit prin prisma noțiunii „*prognoze*” expusă la art.4, fiind diferită în privința perioadei pentru care sunt estimate.

23. La **art.39 alin.(2)**, pentru claritatea stilului normativ, sugerăm a se concretiza autoritatea responsabilă de elaborarea și publicarea Ghidului la care se face referire.

Totodată, textul „*pe site-ul său web oficial*” se va substitui cu sintagma „*pe pagina web oficială*”.

24. La **art.41 alin.(3)**, referitor la denumirea „Sistemului Național de Raportare privind Politicile, Măsurile și Prognoze” menționăm că potrivit pct.2 din Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1277/2018, SNMR cuprinde ca parte integrantă „*Sistemul național pentru politici, măsuri și prognoze*”. În contextul celor menționate, se va revedea denumirea sistemului vizat.

25. La **art.42**, observăm că se face referire la „Sistemul de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice” (alin.(1)), precum și la „Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare” (alin.(2), (3) și (4)). Mai mult ca atât, chiar și titlul articolului este „Monitorizarea și evaluarea adaptării la schimbările climatice”. În urma celor relatate mai sus, se impune necesitatea determinării asupra denumirii sistemului menționat.

26. La **art.44 alin.(1)**, pentru un spor de precizie normativă sugerăm a fi denumită „autoritatea competentă” care va realiza și administra Sistemul național de inventariere. Suplimentar, observăm că textul alin.(1) este preluat din pct.11 al Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1277/2018, însă conținutul acestora diferă. Dat fiind faptul că, alin.(1) prevede că SNI este realizat și administrat „precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului” vizat, considerăm de prisos preluarea doar a unei părți din conținutul pct.11 din Regulament. În acest caz, propunem a se face trimitere expresă la normele din Regulament.

26.1 La alin.(2), referitor la trimiterea la Tabelul din Hotărârea Guvernului nr.1277/2018, remarcăm că în textul proiectului este specificat „*Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern*”, astfel cum este denumită Hotărârea Guvernului nr.1277/2018. În acest context, pentru înlăturarea omisiunilor tehnice și neconcordanțelor, sugerăm unificarea terminologiei utilizate.

26.2 Alin.(3) stabilește că „Raportul național de inventariere se elaborează de către Agenția de Mediu pe baza datelor și informațiilor din inventarele naționale, conform procedurilor și formatului comun de raportare privind transparența pentru acțiune și suport, *aprobat prin deciziile adoptate în cadrul Acordului de la Paris*”. Atragem atenția că, pct.14 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1277/2018 prevede că „În baza inventarului național al emisiilor de gaze cu

efect de seră, autoritatea competentă elaborează, o dată la doi ani, Raportul național de inventariere, în limbile de stat și engleză, utilizând structura prevăzută în *deciziile relevante ale Conferințelor Părților semnatare ale CONUSC*". În această ordine de idei, alin.(3) urmează a fi revăzut în coroborare cu normele legale citate.

Obiecție valabilă și pentru art.45 alin.(2), art.46 alin.(3).

27. La **art.45 alin.(2)**, trimiterea este eronată și se va corecta cu art.25 lit.a).

Obiecție valabilă și pentru art.46 alin.(3), art.48 alin.(2).

28. La **art.46 alin.(1)**, se va analiza necesitatea includerii *cuvintelor „asigurarea actualității informațiilor raportate”*, precum este stabilit la pct.23 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1277/2018.

29. **Art.48**, este necesar a fi reexaminat în corelare cu Secțiunea a 2-a din capitolul IV din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1277/2018, care prevede „Raportarea cu privire la suportul financiar și tehnologic oferit de țările industrial dezvoltate”.

30. La **art.51 alin.(6)**, nu este clar sensul textului *„cerințele privind MRV...se efectuează”*, suplimentar se va revizui trimiterea la alin.(4), deoarece acest alineat nu reglementează cerințele privind MRV, însă alin.(2) face referire la cerințele privind MRV.

31. La **art.52 alin.(2)**, întru asigurarea unității terminologice, se va revizui noțiunea *„companie de transport maritim”* în corelare cu prevederile Codului navigației maritime comerciale al Republicii Moldova nr.599/1999, care utilizează noțiunea *„agenți economici în domeniul navigației maritime comerciale”*.

32. La **art.54 alin.(3)**, referitor la trimiterea la Codul Civil, se va exclude textul *„nr.133/2018”*, fiind incorect și de prisos.

32.1 La alin.(4), textul *„pe site-ul web oficial”* se va substitui cu sintagma *„pe pagina web oficială”*.

33. La **art.56 alin.(2)** necesită a fi redactat. Menționăm că potrivit uzanței legislative, nu se face trimitere la *„lege specială”*.

34 La anexele nr.2 și nr.3 se vor revedea articolele la care se face trimitere, deoarece sunt expuse eronat.

Referitor la anexa nr.3, atragem atenția că în conținutul proiectului de lege nu se face referire la aceasta.

Concluzionând cele expuse, relevăm că proiectul de lege necesită a fi revizuit prin prisma obiecțiilor invocate, iar oportunitatea adoptării ține de prerogativa Parlamentului.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție generală